

Sygn. akt III CZ 69/12

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Z. Z. i B. Z.

przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń Wzajemnych w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 września 2012 r.,

zażalenia powodów na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 11 maja 2012 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił na podstawie art. 370 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. zażalenie powodów na postanowienie tego Sądu w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej. Wskazał, że mimo doręczenia pełnomocnikowi powodów w dniu 20 kwietnia 2012 r. zarządzenia o zwrocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, należna opłata nie została uiszczona.

W zażaleniu na powyższe postanowienie powodowie zarzucili naruszenie art. 102 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 90, poz. 594, dalej u.k.s.c.) oraz art. 370 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. przez ich błędne zastosowanie. We wnioskach domagali się rozpoznania na podstawie art. 380 k.p.c. zarządzenia Przewodniczącego o zwrocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oraz uchylecia zaskarżonego postanowienia i zasądzenia kosztów postępowania odwoławczego.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 ust. 2 u.k.s.c., do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych strona zobowiązana jest dołączyć oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątkowym i dochodach, sporządzone według wzoru ustalonego w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. (Dz. U. Nr 27, poz. 200). Wzór oświadczenia nie jest jednak formularzem, przewidzianym dla innych sytuacji procesowych, lecz wskazaniem zakresu informacji potrzebnych do rozstrzygnięcia wniosku. Oświadczenie strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych nie musi zatem być złożone na "urzędowym druku", powinno natomiast zawierać wszystkie dane określone w rozporządzeniu. W świetle art. 102 ust. 4 u.k.s.c. wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych podlega zwrotowi *a limine* tylko wówczas, gdy profesjonalny pełnomocnik nie dołączył oświadczenia przewidzianego w art. 102 ust. 2 tej ustawy, natomiast nie przedstawienie wszystkich wymaganych informacji powoduje jedynie zarządzenie uzupełnienia wniosku na podstawie art. 130 § 1 k.p.c.

(por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2007 r., V CZ 11/07 i z dnia 29 maja 2007 r., V CZ 38/07, niepubl.).

Z powyższego wynika, że ustawa nakłada na pełnomocnika procesowego obowiązek dołączenia do wniosku oświadczenia strony odpowiadającego wymogom określonym we wzorze, a to oznacza, że oświadczenie to musi być złożone przez stronę, która dane w nim zawarte poświadczy swoim podpisem. W sprawie niniejszej pełnomocnik zawarł informacje dotyczące sytuacji materialnej strony w uzasadnieniu wniosku, a zatem nie został spełniony wymóg złożenia oświadczenia strony, co czyni niezasadnym zarzut naruszenia art. 102 ust. 2 i 4 u.k.s.c., poddany kontroli w ramach art. 380 k.p.c.

Słusznie natomiast skarżący zarzuca naruszenie art. 370 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. Następstwem zniweczenia skutków złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (art. 130 § 2 k.p.c.) jest zaktualizowanie się sytuacji oznaczającej nieopłacenie zażalenia. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, po wejściu w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr. 234, poz. 1571), którą został uchylony art. 130² § 2 k.p.c., odrzucenie nieopłaconego środka odwoławczego lub środka zaskarżenia wniesionego przez radcę prawnego lub adwokata jest dopuszczalne dopiero w razie niewykonania zarządzenia wzywającego do opłacenia tego środka (uchwała Sądu Najwyższego w składzie siedmiu sędziów z dnia 15 czerwca 2010 r., II UZP 4/10, OSNP 2011, nr 3 - 4, poz. 38, postanowienia z dnia 15 grudnia 2011 r., II CZ 130/11, z dnia 29 czerwca 2011 r., III PZ 5/11). Zasady tej nie wyłącza treść art. 112 ust. 3 u.k.s.c., który wprawdzie nakłada na pełnomocnika strony obowiązek uiszczenia opłaty od takiego środka bez wezwania, ale tylko w wypadku oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Ponieważ jest to przepis o charakterze wyjątkowym, nie można go stosować rozszerzająco do sytuacji nie objętych jego dyspozycją. W konsekwencji, w wypadku zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych strony reprezentowanej przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym przewodniczący jest obowiązany wezwać pełnomocnika do uiszczenia opłaty od wniesionego zażalenia na podstawie art. 130 § 1 k.p.c.

w zw. z art. 397 § 1 k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c., a odrzucenie tego środka jest dopuszczalne w razie nie wykonania zarządzenia.

Ponieważ w sprawie niniejszej postępowanie naprawcze nie było przeprowadzone, odrzucenie zażalenia nastąpiło przedwcześnie.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji, na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.